І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч.183. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СУБОТА, 1-го ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1966 No. 183. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

П'ятниця, 30 вересня, 1966

В АМЕРИЦІ

ГУРАҐАН ІНЕЗ (Айнез) спричинив досі смерть 29 осіб і в ранніх годинах в п'ятницю 30-го вересня загрожував Кубі та американській військовій базі Ґвантанамо на цьому острові. 29-го вересня гураґан нищив республіки Гаїті і Сан Домінґо. Сила вітру становила 130 миль на годину. В столиці Гаїті Порто-Прінс вітер здирав дахи з домів, і внаслідок цього тисячі людей є без даху над головою і то тоді, коли гураґан спричиняє сильні дощі. Численні особи згинули від того, що внаслідок вітру піднеслися хвилі на океані на 10 стіп. Покищо гураґан не загрожує ЗДА.

НІКСОН КРИТИКУЄ МИРОВІ ЗАХОДИ Уряду президента Джансона. В Ешборо в Північній Каролайні заявив колишній віце-президент, що Президент повинен відкликати дві пропозиції, які зроблено в'єтнамським комуністам. По-перше Президент повинен анулювати свою заяву, що він поїде до Женеви, щоб там розв'язати справу війни у В'єтнамі. Представники азійських держав є проти того, щоб ними торгували Лондон, Париж, Москва і Вашинґтон. По-друге, Джансон повинен відкликати заяву амбасадора до ОН Артура Ґолдберґа про те, що ЗДА припинять бомбардування Північного В'єтнаму, коли комуністи з Північного В'єтнаму пристануть одночасно на те, щоб припинити бої у Південному В'єтнамі.

14 ДЕРЖАВ ПІДТРИМУЮТЬ ПЛЯН створення нової міжнародної валюти, яка могла б доповняти золото, як підставу для паперових грошей. Але представник Франції заявив, що цей проєкт є нереальний, а ілюзійний. Цю справу обговорювали на річних зборах Міжнародного Монетарного Фонду у Вашингтоні, де були присутні міністри фінансів численних держав. Французький міністер Мішель Дебре казав, що доляр заступити золота не може. Але представники Канади, Японії, Великої Британії і Західньої Німеччини з ним не погоджувалися і твердили, що треба створити міжнародну валюту, яка поруч золота була б підставою паперових валют.

ПАЛАТНА ПРАВНИЧА КОМІСІЯ схвалила законопроєкт про охорону авторських прав, над яким працювали в Конґресі 10 років. Попередня зміна закону про охорону авторських прав була ще в 1909 році. Конґресмен демократ із Висконсину Роберт В. Кастенмеєр заявив, що він сподівається, що повна Палата Репрезентантів ще на цій сесії схвалить проєкт, але не знати, чи Сенат зможе це зробити в цьому році. Головна зміна в законі "Copyright" та, що авторські права є зберігані не 28 років, після смерти автора, як є досі, а повних 50 років після його смерти.

ІМПОРТ ЗДА В СЕРПНІ ЦЬОГО РОКУ виносив $ 2,148,100,000, менший, як в липні ц.р., коли він становив $ 2,207000,000. Експорт в серпні виносив $ 2,460,500,000, такий самий, як в липні ц.р. Імпорт у восьмох місяцях ц.р. в річному відношенні становив $ 25,019,000,000, на 17 відсотків більший, як в тому самому часі минулого року. Експорт від початку цього року до кінця серпня становив у річному відношенні $ 28,920,000,000, на 9 відсотків більший в порівнянні з тим самим часом минулого року. З цього виходить, що до серпня ц.р. в річному відношенні була надвишка експорту над імпортом і становила $ 3,901,000,000.

У СВІТІ

З ПОВОРОТОМ ІНДОНЕЗІЇ ДО ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ, ДЕ ВОНА СТАНЕ ТОДІ 119-ИМ ЧЛЕНОМ ОН, ЗДА ВІДНОВЛЯТЬ свою економічну допомогу Індонезії. В цій справі переговорює вже індонезійський міністер закордонних справ Малік у Вашинґтоні. Гадають, що ЗДА признають Індонезії „негайну допомогу" у висоті 60 мільйонів дол., а решту допомоги дадуть в межах широкого пляну рятування банкрутуючої економіки Індонезії. В цій справі нараджуються 10 високорозвинених країн Західньої Европи, ЗДА й Японія, з участю Міжнародного Монетарного Фонду і Світового Банку.

ФІЛІППІНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ ФЕРДИНАНД МАРКОС ПРИБУВ до Японії, де він особисто познайомить японських державних мужів про конференцію сімох держав, які активно воюють проти комуністів у Південному В'єтнамі. Японія, хоч є союзницею ЗДА і займає протикомуністичне становище, не візьме в тій конференції участи, вважаючи, що коли стоятиме збоку, то може швидше відіграти ролю посередника в мирових стараннях Америки і інших союзників Південного В'єтнаму.

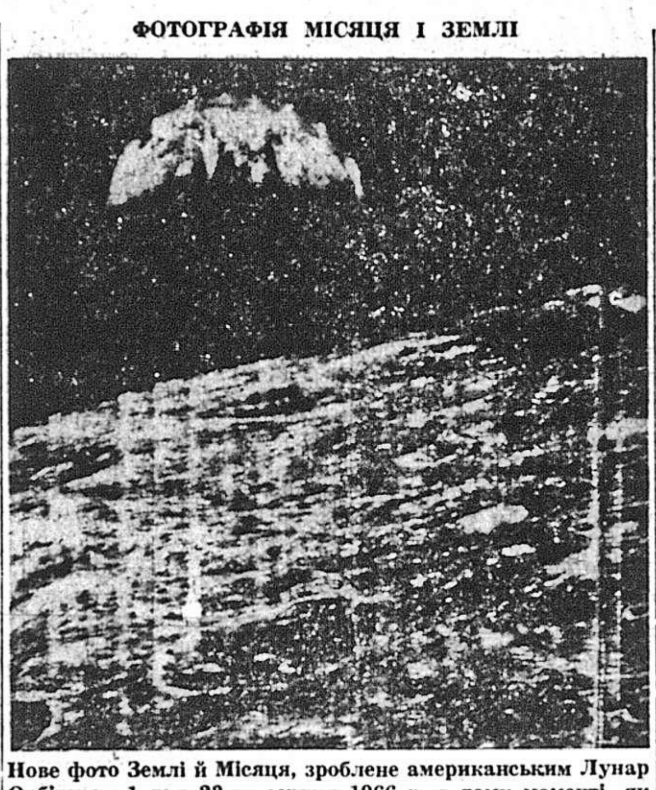
ТРИ КОМУНІСТИЧНІ ЧАСОПИСИ В ЮГОСЛАВІЇ — ІНШИХ В ТІЙ КРАЇНІ НЕМА — ЗААТАКУВАЛИ кількох високих партійних бонзів за їхній розкішний спосіб життя: віллі в місті й над морем, авта, гулянки. Офіційні партійні кола зареаґували кампанією проти редакторів даних газет, назвавши їх „буржуазними гістериками", які хочуть відвернути увагу народу від сутніх справ партійної ідеології на „дрібні справи".

СПРОБА ЗАМИРЕННЯ МІЖ БРИТАНІЄЮ І ЇЇ КОЛИШНЬОЮ КОЛОНІЄЮ РОДЕЗІЄЮ НЕ ВДАЛАСЯ. Висланий до Родезії британський міністер для справ Коммонвелту Герберт Бовден, заявив на пресовій конференції перед своїм від'їздом із столиці Родезії Селсбері до Лондону, що за єдиний успіх тієї останньої спроби британського уряду замиритись з самозванним урядом Ієна Сміта, який 11 листопада мин. року проголосив самостійність Родезії і веде в ній біло-расову політику, треба вважати недвозначне з'ясування обох непримирливих становищ. Ієн Сміт не хоче виректись ані самостійности Родезії, ані біло-расової політики, яка всю владу зберігає за 220.000 білих проти 4-ох мільйонів чорних автохтонів.

МІЖ ФРАНЦІЄЮ І МАРОККО ЗНОВУ ЗАГОСТРИЛИСЬ ВЗАЄМИНИ у зв'язку з судовим процесом у Парижі, який знайшов великий розголос у всій західньо-европейській пресі: в справі схоплення на вулиці та вбивства марокканського політичного втікача Мехті Бен Барки 29 жовтня минулого року. На тому процесі раз-у-раз щораз інші свідки згадують ім'я марокканського міністра внутрішніх справ, генерала Мохаммеда Уфкіра, як ініціятора й організатора того схоплення при помочі різних французьких поліціянтів і членів військової розвідки, та вбивника названого еміґранта. Марокканського міністра мають судити у Парижі заочно і тоді Марокко певне зірве взаємини з Францією.

В ЯПОНІЇ ШАЛІВ НАПЕРЕЛОМІ МИНУЛОГО Й ЦЬОГО ТИЖНЯ ТАЙФУН, який спричинив в околиці Токіо смерть і поранення понад 300 осіб. В американських військових влаштуваннях біля столиці Японії тайфун заподіяв шкоду на кругло 4 мільйони дол., але ніхто з американців не згинув і тільки дві родини мусіли евакуюватись.

ФОТОГРАФІЯ МІСЯЦЯ І ЗЕМЛІ

Нове фото Землі й Місяця, зроблене американським Лунар Орбітером 1 дня 23-го серпня 1966 р. в тому моменті, як названий космічний корабель пролітав 745 миль понад Місяцем із скорістю 2,240 миль на годину.

Палата Репрезентантів схвалила $1.75 більйона на боротьбу проти вбогости

Вашинґтон. — Палата Репрезентантів 29-го вересня прийняла законопроєкт про те, щоб в 1967-му році видати на боротьбу проти убозтва суму 1.75 більйона. В законопроєкті, прийнятому Палатою, є окремий пункт про те, що самі вбогі мають право брати участь у своїх громадах в тому, як ці фонди на боротьбу проти вбогости мають бути використовувані. Цей проєкт прийняла Палата більшістю 210-ох до 156-ох голосів. Згідно зі схваленим проєктом Конґрес матиме більшу контролю над фондами, що призначені на поборювання вбогости. Збільшується фонди на Корпус Молоді, який має працювати в тих околицях, з яких члени цього Корпусу походять, і на допомогу навчання дітей в передшкільному віці, які внаслідок вбогости самі не можуть користати з передшкільного навчання, і тому вони є менше духово і фізично розвинені, як їх багатші ровесники. Сенат має ще схвалити свій проєкт в справі поборювання вбогости. Сенат має призначити на цю ціль на 750 мільйонів дол. більше, як схвалила Палата Репрезентантів.

ПРЕДСТАВНИКИ УНС ВЗЯЛИ УЧАСТЬ У КОНВЕНЦІЇ КОНҐРЕСУ БРАТСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Міннеаполіс, Міннесота. — Впродовж трьох днів, 26-28 вересня ц.р. тут в готелі Радіссон відбувалася ювілейна, вісімдесята з черги конвенція Конґресу Братських Організацій ЗДА і Канади, в якій взяли участь репрезентанти УНСоюзу, а саме: Йосип Лисогір, гол. предсідник УНСоюзу й водночас член екзекутиви Конґресу, Іван Кокольський, гол. касир, Ярослав Падох, гол. секретар та д-р Михайло Данилюк, гол. радний з Міннеаполісу. Члени УНСоюзу взяли участь у пленарних нарадах конвенції та в численних нарадах й зборах комісій і товариств, які існують при Конґресі для спеціяльних завдань, як медична комісія, якої членом обрано д-ра Данилюка, комісія братської активности, членом управи якої є д-р Падох та інших. Ця остання комісія підготовила вже вчетверте, силами братських установ, репрезентативний концерт, який відбувся напередодні Конвенції, в неділю, 25-го вересня. В концерті, вже по традиції, старанням УНСоюзу, взяли участь дві танцювальні групи місцевої української молоді, зорганізовані й вишколені в ЮСУМА і МУН, під мистецьким керівництвом Анатоля Кушніра (МУН) та інж. Євгена Карпяка (ЮСУМА). Провідниками обох груп є Мирон Дудинський і Петро Каркоць. Українські танцюристи виконали п'ять національних танків, які, як і в раніших роках, були прикрасою концерту й здобули найбільше признання парутисячної публіки. Оркестрою відав інж. Я. Карпяк, а на фортепіяні акомпаніювала пані Олена Березюк. Захоплення українськими танцями таке велике, що поміж танцюристами є навіть неукраїнці, як напр. Френсис Ллевелин, донька одного з найстарших родів Міннесоти. Український виступ заповів адв. Володимир Анастазієвський, який вказав на наш танок, як синтезу української вікової культури.

Увечері першого дня конвенції, в ново-придбанім, репрезентативнім Американсько-Українськім Домі, відбулася зустріч членів Екзекутиви УНСоюзу з членами урядів трьох місцевих союзових Відділів, а саме 345, 385 і 487 та з ними запрошеними гістьми, поміж якими були о. монс. Ст. Кнапп, о. д-р В. Левицький і пастор Микола Бездітко. Вечором проводив гол. радний д-р М. Данилюк. Доповіді про стан, працю та завдання УНСоюзу виголосили Й. Лисогір, Я. Падох та І. Кокольський. Приявні живо дискутували порушені в доповідях питання та ставили численні запити й пропозиції. В дискусії забрали голос: проф. М. Дербуш, М. Каркоць, інж. Я. Карпяк, мґр. П. Пишко, інж. М. Денисюк, інж. М. Ґамота, проф. Олександра Костюк, о. д-р В. Левицький, пані Раїса Данилюк, Ст. Кучмарський, А. Гноєвий і П. Бреславець. Після відповіді на поставлені питання членів екзекутиви д-р Данилюк закрив збори, дякуючи членам Екзекутиви й гостям за участь в зустрічі та намічуючи місцеві союзові завдання, які ждуть свого виконання.

В часі конвенції були виставлені на видному місці інформативні таблиці про УНСоюз, його членство, майно й активність, виконані мистцем Богданом Титлою, а біля них інформативні брошурки про УНСоюз і Союзівку й останні числа „Свободи" й „Українського Тижневика". Ця виставка втішалася великим зацікавленням учасників конвенції.

Союзова делеґація відві-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Західня Німеччина вдоволена вислідами подорожі Ергарда до ЗДА

Бонн. — Уряд Західньої Німеччини вислухав та одобрив звіт канцлера Людвіґа Ергарда про хід і вислід його нарад, ведених у цьому тижні з президентом Джансоном і його найближчими дорадниками у Вашинґтоні та в літаку, подорозі до Кейп Кеннеді на Флориді і назад. Канцлер Ергард рішуче наполягав на тому, що стан фінансів Західньої Німеччини не дозволяє на те, щоб дотримати в цілій повноті зобов'язання щодо закупу в ЗДА до кінця червня 1967 зброї на суму 1.350.000.000 дол. та що взагалі Німеччина такої зброї не потребує. Ергард обіцяв купити зброю на 450 мільйонів дол., а за 550 мільйонів закупити інший — не військовий — виряд. Західньо-німецька преса прив'язує найбільше уваги фінансовим американсько-німецьким взаєминам та справі ролі Західньої Німеччини в НАТО після того, як Франція відкликала відтіль свої збройні сили. Німецька преса назагал вдоволена вислідами подорожі канцлера Ергарда і та подорож — за пресовими коментарями — скріпить політичну позицію Ергарда на внутрішньому німецькому ґрунті.

Польща солідарна з Москвою в таврувані Комуністичного Китаю

Варшава. — Провідний комунопольський щоденник „Трибуна Люду" приніс в четвер 29 ц. м. велику статтю з гострим випадом проти Комуністичного Китаю, закидаючи йому розбивання міжнародного комуністичного фронту та відмову від координування допомоги Північному В'єтнамові, з великою шкодою для цього останнього. Польський комуністичний провід виявляє, що в листопаді мин. року він звернувся був до проводу китайської компартії з пропозицією скликати з'їзд міжнародних комуністичних лідерів задля обміркування спільної допомоги комуністичному Північному В'єтнамові проти „американських аґресорів". Однак китайські комуністи відповіли, що вони не засядуть за один стіл з совєтськими „ревізіоністами". Тепер „Трибуна Люду" недвозначно натякає, що Комуністичний Китай тому відмовляється від співпраці з Совєтським Союзом у ділі допомоги Північному В'єтнамові, що хоче мати свобіднішу руку і кращі шанси для власних сепаратних розмов з Америкою. До цього часу диктатор комуністичної Польщі Владислав Ґомулка завжди відмовлявся займати виразну позицію в „ідеологічному" спорі між Москвою і Пейпінґом. Теперішнє „самовизначення" польських комуністів по стороні Москви спричинене, мабуть, тим, що в жовтні ц. р. Ґомулка й інші сателітські лідери поїдуть до Москви на нове зібрання.

В Африці — дві нові держави

Ґаберонес, Ботсвана. — В четвер 29 вересня — в південній Африці була вже п'ятниця — проголошено нову африканську державу Ботсвана, яка була впродовж останніх поверх 80 років британською колонією Бехуаналенд. Ботсвана стала демократичною республікою з прем'єром Серетсе Хама. На спеціяльній церемонії вперше піднесено блакитно-чорно-білий прапор нової республіки. Губернатор Джан Бирнс з Гаваїв був офіційним репрезентантом Америки на цій церемонії і передав названому прем'єрові в дарунку від Америки один двомоторовий літак — це взагалі перший літак, що його має нова африканська держава. Вона опинилась від першого таки дня свого народження у важкій ситуації, що виходить з її ґеополітичного положення: на сході й півдні вона межує з Родезією і Південно-африканським Союзом, де існують біло-расові режими, на заході межує з Південно-західньою Африкою, що є під адміністрацією Південно-африканського Союзу, а на півночі — з муринською Замбією, що ворожа Родезії, та з чорною Анґолею, яка є колонією Портуґалії. — 4 жовтня ц. р. буде проголошена державна самостійність ще одної африканської держави, Лесото, яка була брийїською колонією Басутоленд. Та нова маленька держава буде з усіх сторін оточена територією Південно-африканського Союзу.

ЗДА запевняють про міжнародну допомогу

Вашинґтон. — ЗДА запевняють збільшену допомогу для розбудови економіки різних країн у світі, але з застереженням, що ця допомога не буде зменшувати їхнього запасу золота. Ця заява була зложена на річній нараді Міжнародного Монетарного Фонду, в якій бере участь чотирнадцять держав у Вашинґтоні. Нарада плянує за ініціятивою ЗДА ввести у світову економіку нову міжнародну валюту, що не спиралась би на запасах золота. Проти цієї пропозиції виступає Франція. Французький міністр економіки і фінансів Мішель Дебре обороняв значення золота у монетарній політиці у світі. Франція вимагає покриття у золоті всієї надвишки американських долярів. В серпні Франція дістала від ЗДА в золоті 145.7 мільйонів долярів. ЗДА бажають надалі вести фінансову допомогу іншим державам у їхній господарській розбудові, але не бажають виплачувати цієї допомоги в золоті.

Засуд нацистів в Ковлі й одна подяка — перші вісті на автоматичному записнику „Свободи"

В середу, 28-го вересня, в „Свободі" заінстальовано автоматичний записник, який в кожній порі дня і ночі нотуватиме вістки, повідомлення й оголошення, що їх передаватиметься до „Свободи" телефоном на число: (201) 434-0212. Першою вісткою, яку записав автомат, було повідомлення п. В'ячеслава Вишневського про те, що нюйоркський щоденник "World Journal Telegram" інформує про засуд в Ковлі двох нацистів: колишнього, за час німецької окупації України, ґебітскомісара Кацнера та шефа жандармерії Мантеля за вбивства та злочини, що їх вони поповнювали населенням. Засуджені були відповідальні, між іншим, за вбивство дружини колишнього голови парляментарної репрезентації в Польщі Самійла Підгірського, дружини Вітрика та інших. Другою вісткою на цьому записнику була подяка Президії Управи Українського Євангельського Баптистського Об'єднання — за підписом голови, пастора Павла Барткова та д-ра Жабка-Потаповича — Українському Народному Союзові, Союзівці і „Свободі" за гостину репрезентантів цього Об'єднання на Союзівці 12 і 15 серпня ц.р.

Архиєпископ Іван Бучко відзначає 75-річчя з дня свого народження

Архиєпископ Кир Іван Бучко

Рим. — В суботу 1 жовтня сповняється 75 років життя видатному українському католицькому ієрархові, Апостольському Візитаторові українців католиків у Західній Европі — Архиєпископові Кир Іванові Бучкові. Українські скупчення в Західній Европі й осередки у всьому світі відзначають це 75-річчя Владики Івана, — щедрого мецената української науки і культури — привітальними телеграмами й листами. Українська громада в Римі, зокрема церковні кола, готуються відзначити цей ювілей окремими урочистими імпрезами. Народжений дня 1 жовтня 1891 р. в селянській родині в селі Германові коло Львова, сьогоднішній Владика-Ювілят вчився в Академічній Гімназії у Львові і студіював богословію в Римі. Висвячений на священика в 1915 році, докторат богословія здобув в 1922 р. і потім працював як ректор львівської Малої Семінарії. В 1929 році був найменований на титулярного єпископа в Каді і на помічника Митрополита Андрея Шептицького. В 1939 р. був призначений на візитатора українських католицьких парафій у Південній Америці і згодом після війни був генеральним вікарієм філядельфійського Екзархату і душпастирем у Ню Йорку. З 1942 р. перебуває постійно в Римі і в тому ж році був призначений на Апостольського Візитатора для українців католиків у Німеччині і згодом в Західній Европі.

Відшукано родину Маркіяна Шашкевича

Вінніпеґ 24-го вересня. — Заповідник Маркіяна Шашкевича у Вінніпеґу збагатився на днях надзвичайно вартісними матеріялами, що стосуються життя, творчости та родоводу Маркіяна Шашкевича. При допомозі журналу „Шашкевичіяни" вдалося розшукати родину Шашкевичів на Балканах. Родина ця виводить своє коріння від Антона Шашкевича, брата поета Маркіяна. Антін Шашкевич був старшиною австро - угорської армії в Будапешті. З цієї родини та їх потомків вийшло декілька високих старшин, в тому один генерал в австрійській армії та адмірал юґослав'янської фльоти. Родина Шашкевичів на Балканах вдержувала духовий зв'язок з членами Шашкевичівської родини в Україні. Про це свідчать зберігані родинні клепсидри в родині балканських Шашкевичів, приміром клепсидра по сестрі Маркіяна Юлії. В їх метрикальних книгах завсіди відмічувано, що були вони греко-східнього обряду. В родинному архіві Шашкевичів на Балканах збереглося також листування між Іваном Головацьким, який допомагав у виданні „Русалки Дністрової", і Антоном Шашкевичем. Є там теж відбитки з віденського „Дас Інтересанте Блят" та загребського „Обзору", що в 1911 році присвятили свої сторінки творчості Маркіяна та відродженню українського письменства. Зберігся також щоденник Антона Шашкевича, в якому є відмічено, як то йому, як військовому старшині, приходилось захищати добре ім'я свого народу.

„Згадка про Маркіяна Шашкевича во вічную Єго пам'ять", — видання Ставропігійського Інституту у Львові, є теж окремим унікатом в цій родинній колекції. До Заповідника Маркіяна Шашкевича вплинула низка рідкісних родинних фотографій Шашкевичів. Шанувальники культу Маркіяна Шашкевича з Юґославії повідомляють, що вони висилають Заповідникові ще інші матеріяли. Призбираний і надісланий матеріял буде повністю використаний на сторінках „Шашкевичіяни", якої редактором є д-р Михайло Марунчак. Наступне число „Шашкевичіяни" появиться на початку листопада ц. р.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

УКРАЇНЦІ ОФІЦЕРАМИ БРАЗИЛІЙСЬКОЇ АРМІЇ

Торонтонський тижневик „Гомін України" подає в числі з 1 жовтня ц. р., що у бразилійській армії відбуває службу багато українців, серед них деякі займають високу посаду. Полковниками є Антін Михайлишин і Остап-Ісидор Рибка, капітаном — Роман Орищин, офіцерами Богдан Мичко та інші.

ЗГОЛОШУВАТИСЬ ДО УЧАСТИ В З'ЇЗДІ ЖУРНАЛІСТІВ

На Другий З'їзд українських журналістів з Америки й Канади, який відбудеться 5 і 6 листопада ц. р. у Торонті, Канада, зголошуються вже багато наших журналістів, які проте запитують щодо можливості доїзду. Секретаріят СУЖА інформує, що коли зголоситься 10 осіб, бажаючих відлетіти до Торонта з летовища Кеннеді, (давніше Міжнародного), в Ню Йорку в п'ятницю 4 листопада вечером, щоб в Торонто переночувати і могти взяти участь у з'їзді від заповідженої 9-ої години вранці, то квиток на літак в обидві сторони („Равнд трип") коштуватиме від особи дол. 43.30. Лет з Ню Йорку до Торонта (чи назад) триває тільки 1 година 35 хвилин. Бажаючі скористати з такого спільного лету повинні зголоситися листовно на адресу: Dr. Roman Kryshtalsky, 14 Peck Avenue, Newark 7, N.J.

Докладна програма з'їзду як також адреса готелю в якому будуть зарезервовані кімнати для тих, що не замешкають приватно у своїх кревних чи приятелів, будуть проголошені в найближчому часі.

„БОЯН" В АВСТРАЛІЇ ВІДЗНАЧИВ 15-РІЧЧЯ СВОЄЇ ДІЯЛЬНОСТИ

Сіднейський хор „Боян" (Австралія) відмічує ц. р. 15-річчя свого існування. Об'єднання Українських Громад у Ню Савт Велсі влаштувало 13 серпня вечір для відзначення праці хору „Боян". Диригентом цього заслуженого хору є Василь Матіяш, а піяністкою — його дружина Ерна.

СВОБОДА SVOBODA
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

З'їзд оборонців волі

Президент Джансон заявив, що він плянує полетіти до Манілі на конференцію сімох держав, безпосередньо заанґажованих у війні проти комуністичних агресорів у В'єтнамі. Коли б така заява була оприлюднена в іншому часі, наприклад, півроку тому, то, мабуть, не було б в Америці й широкому світі людей доброї волі, які не визнали б, що така конференція зрозуміла й логічна і що треба тільки привітати президента Джансона, що він особисто своїм авторитетом підтримає такий з'їзд і вирішально причиниться до з'ясування проблеми війни - миру в тій країні. Однак, заяву Президента опубліковано за півтора місяця перед виборами в Америці, а що конференція у Манілі відбудеться 8 жовтня ц. р., то американські політики обидві ці події пов'язують.

Отож появились негайно закиди проти президента Джансона, що він, мовляв, візьме участь у з'їзді в Манілі не так з уваги на війну-мир у В'єтнамі, як радше з уваги на американських виборців, щоб доказати, що Уряд дійсно вживає всіх зусиль для встановлення миру у В'єтнамі, і щоб таким чином протидіяти настроям невдоволення з приводу війни. Коли так інтерпретують цю справу перед виборами деякі республіканські опозиціонери, то можна їм не дивуватися. Зате найбільше здивування викликав виступ демократичного таки сенатора Дж. В. Фулбрайта, голова сенатської Комісії для закордонних справ, що своєю глумливою критикою послабив шанси успіху Манільської конференції у змаганні до миру, за яким власне він так завзято побивається.

Мають рацію видатні державні мужі з обох американських партій, як ось лідер демократичної менности в Сенаті Майк Менсфілд і колишній республіканський віцепрезидент Ричард Ніксон, які, поставившись у принципі позитивно до Манільської конференції, не ворожать їй великих практичних наслідків. Бо можна з певністю передбачити, що сім держав, які ставлять спротив комуністичній агресії в Південному В'єтнамі, ані не рішаться на таку масову офензиву проти Північного В'єтнаму, яка могла б спровокувати інтервенцію збоку комуністичного Китаю, ані не приймуть такої угодівської формули, яка задовольнила б комуністів і спонукала їх засісти за конференційний стіл.

Але це далеко не значить, що конференція у Манілі зайва, недоцільна. Перш за все вона пригадає всьому світові, що Америка не є — як твердить комуністична пропаґанда — єдиним „агресором" у Південному В'єтнамі, бо поруч самого Південного В'єтнаму візьмуть у тій конференції участь Австралія, Нова Зеляндія, Філіппіни, Південна Корея і Таї (Сіям). Кожна з цих держав має в Південній Кореї більші або менші військові контингенти і в більшій або меншій мірі допомагає Південному В'єтнамові в його обороні проти комуністичної повстанської армії і регулярних військ Північного В'єтнаму. Найбільше війська в Південному В'єтнамі має — після Америки — Південна Корея, бо понад 40.000, — найменше Таї (Сіям), бо тільки відділ летунів для обслуговування транспортів. Філіппіни теж не мають у Південному В'єтнамі фронтових формацій, бо вислали туди тільки 2.000 вояків із технічних частин для будови й направи мостів і шляхів, домів для бездомних жертв війни і т.п. Але всі ці сім держав об'єднані спільною ідеологією, яка вважає комунізм за найбільше зло, — всі вони переконані, що опанування комуністами Південного В'єтнаму загрожувало б всьому Півдневі Азії і всі вони рішені активно протиставитись імперіялістичному натискові комуністів.

Це добре, що голови, прем'єри і міністри закордонних справ цих держав, розкинутих на просторі Тихого океану, Океанії й Південнокитайського моря, не тільки заманіфестують свою ідеологічну й політичну солідарність, але й переведуть ділові наради, в яких їхні фахові дорадники подадуть фактичні дані про воєнну ситуацію та можливості такого закінчення війни, яке не було б нагородою для агресорів, не було б капітуляцією перед ними і не скінчилося комунізацією Південного В'єтнаму. Промова таїського міністра закордонних справ Хомана Таната на Генеральній Асамблеї ОН була яскравим прикладом, що безпосередньо загрожені комунізмом азійські країни думають іншими категоріями, як пацифістичні миротворці вроді французького президента де Голля, який не має уявлення про суть воюючого комунізму і бачить все зло — в Америці, або пацифісти, які хочуть миру за всяку ціну. Конференція представників сімох союзних країн з в'єтнамського протикомуністичного фронту — ідея філіппінського президента Маркоса. Можна тільки привітати президента Джансона, що він негайно її схвалив і погодився особисто поїхати на ту конференцію. Без уваги на передвиборчі партійні маневри — це є добра справа.

Мих. Килимний

КОРАБЕЛЬ СИДИТЬ НА МІЛИНІ

Куритиба. — Американець хвалиться перед бразилійцем:

— Наша техніка — найвища в світі. Подумайте: лише вчора відбулося всенародне голосування, а сьогодні ми вже знаємо, кого обрано президентом!

— Теж мені техніка! — зневажливо відказує бразилієць. — Ми ще й не голосували, а вже знаємо, хто буде президентом...

Це найновіший політичний дотеп з Ріо-де-Жанейро, який цілком покривається з дійсністю.

Незрозуміло, навіщо маршал Артур Коста е Сільва так наполегливо їздить з естада в естадо, виголошує промови, зустрічається з різними колами населення, політичними діячами, відвідує промислові підприємства, культурні заклади? Навіщо взагалі він провадить широку передвиборчу кампанію? Адже його вже обрано президентом.

Після того, як сучасний голова держави, маршал Умберто Кастельо Бранко, погодився з пропозицією проурядової партії АРЕНА визначити своїм наступником донедавнього міністра війни — маршала Артура Коста е Сільва, справу президентських виборів цілком і повністю вирішено.

Ось, наприклад, цими днями відбувалися вибори губернаторів у 12-ох естадах. Виборцями були депутати естадуальних парляментів. Напередодні виборів кільком вимогливішим депутатам з опозиції скасували виборчі мандати, а заодно й позбавили їх громадянських прав на 10 років. Поодиноких представників тієї ж опозиції федеральний уряд не вписав на список кандидатів — та й по всьому. На голосування вийшли тільки кандидати АРЕН-и. Опозиційна партія МДБ — вона ж МАДЕБРА, — ніякої участи у виборах фактично не взяла: своїх кандидатів не виставила, і її депутати проголосували білими картками. Тому останні губернаторські вибори виграла АРЕНА.

Не інакше складаються умови й на президентські вибори 3-го жовтня.

МДБ - МАДЕБРА, після кількох нефортунних спроб відіграти поважнішу ролю в виборах, тепер сидить тихо. Їй рішуче відмовлено в проведенні безпосереднього, тобто всенародного голосування, а не посереднього, через федеральний парлямент та сенат, як то встановлено одним з Інституційних Актів сучасного президента республіки. Кілька її федеральних депутатів також позбулися своїх мандатів та громадянських прав на 10 років. Подібна „перспектива" відкривається і перед іншими депутатами — мадебрівцями.

Отже єдиним, безконкуренційним кандидатом у президенти Бразилії на виборах 3 жовтня є Артур Коста е Сільва. Що воно так — ніхто не сумнівається. Тому, очевидно лише за давньою військовою звичкою беззастережно виконувати приписи, маршал їздить по країні, ведучи передвиборчу кампанію. Він навіть не хоче знати, що загал населення в його виборі участи не братиме: перемогу забезпечать голоси сенаторів та депутатів з АРЕН'и.

Та, подорожуючи по країні, Коста е Сільва не міг не зауважити загального неґативного ставлення різних шарів населення до політики уряду в фінансово - економічній ділянці, виразником якої він був як військовий міністер та член Національної Ради Безпеки.

Якщо на початку передвиборчої кампанії Коста е Сільва раз-у-раз підкреслював свою рішеність в усьому продовжувати політику нині діючого президента Кастельо Бранка, то останніми днями його виступи зазвучали вже інакше. Він „забуває" згадувати ім'я теперішнього президента, а більше говорить про потребу продовжування протикомуністичної революції 1964-го року, про беззастережне виконання її програми. Цього якраз переважна більшість людности Бразилії чекала від Кастельо Бранко, але останній явно завів її сподівання.

Сьогодні Коста е Сільва вже виразно заявляє про своє рішення виправити помилки сучасного уряду. Коли ж узяти під увагу, що вся внутрішня політика Кастельо Бранко як уже показала конкретна дійсність, складається з самих помилок, то Коста е Сільва доведеться діяльність майбутнього уряду переставляти на зовсім нові рейки. Через те його обіцянки зустрілись з явною симпатією і в колах опозиції, і в широкому громадянстві, і навіть у проурядовій партії АРЕНА.

Урядові Бранко й досі не повелося нічого поліпшити. І не поведеться, в цьому нема жадного сумніву. Скільки він уже робив різних заходів у різних ділянках, але ніколи нічого не вмів довести до кінця. От, скажімо, цей уряд дуже завзято брався до встановлення твердих цін. Коли ж на тому погорів, дав підприємцям та торгівцям вільну руку. Ті відразу ціни піднесли „до небесних висот", викликавши величезне невдоволення в усій країні. Уряд тоді знову почав контролювати ціни, а потім знову покинув це. Запопадливо приступав він до аграрної реформи, склав „великопростірну" анкету для хліборобів, але, не діждавшись повернення її у виповненому вигляді, занехаяв справу.

Кастельо Бранко, ставши на чолі держави, заявляв, що її хронічну хворобу він вилікує. Тепер, по двох з половиною роках, можна ствердити: ліки застосував він дуже погані, і хвороба ще більше загострилась. Дорожнеча в країні катастрофічно зростає, одночасно спадає вартість бразилійської валюти. Ожебрачення населення набрало загрозливих форм. Кількісний склад державного апарату не зменшився, працездатність його не поліпшилась. Політичної консолідації не осягнуто...

Безпорадність уряду наставила проти нього не тільки давнішу опозицію, а й багатьох з тих, хто проводив протикомуністичну революцію 1964 року і хто настановляв Кастельо Бранко президентом.

Вже не раз Кастельо Бранко заявляв, що він добровільно залишить пост президента і відійде на пенсію. Але єдине, на що фактично погодився, це не кандидатувати вдруге на президента і передати всі справи новообраному голові держави 15 березня 1967 року, коли вигасає його мандат. Одначе, цей реченець дуже довгий, за півроку Бразилія може дійти хто-зна до чого.

Карльос Лясерда та його прихильники вимагають негайного уступлення Бранко. Інші, переважно військовики, вважають, що дочасне усування президентів може ввійти в бразилійську традицію.

Коли пишемо ці рядки, скрізь у країні відбуваються студентські протиурядові демонстрації. Всі високі школи закрито. Перспективи, направду, дуже темні. Державний корабель сидить на мілині, і його ніяк не можуть зрушити з місця.

Леся Храплива

НЕ ДЛЯ ШКОЛИ — ДЛЯ ЖИТТЯ...

Скільки то років вже минуло від того часу, коли так багато членів сьогоднішнього старшого громадянства вивчали в школі це латинське прислів'я „Non Scholae sed vitae discimus". А все таки завжди згадується вона в той час, коли в перші осінні дні молодь поспішає знову після літніх ферій до школи.

Старші слідкують з добродушною усмішкою за заклопотаними личками, що перед ними стає нараз так багато турбот: і які предмети цього року, і які будуть учителі, які книжки треба купити і як вдасться опанувати вимагане знання? Цілі гори таких і подібних питань, а все це після такої довгої вакаційної безжурности...

І дорослі теж залюбки переживають враз із молоддю цей схвильований час, навіть якщо нема в них власних дітей, яким треба придбати одяг, книжки чи шкільне приладдя на новий рік. Навіть і перед очима тих громадян стають тоді їх минулі шкільні роки і насувається думка: а скільки ми скористали за роки науки, саме не для школи, бо всі успіхи й невдачі в її мурах вже давно втратили всяку вартість, а для життя, для вміння жити і здійснювати свої ідеали? А питання це переноситься дуже легко з особистих спогадів на тривогу про наше молоде покоління, що саме починає новий шкільний рік: що винесе воно зі школи для життя, це нове, вільне покоління української молоді?

Звичайно, турбота ця торкається чи не в першій мірі навчання наших дітей у школах українознавства. І, на жаль, ця турбота не безпідставна: надто часто зустрічаємо молодих людей, що в їх виховання українські вчителі вклали, певно, не менше зусиль, як у виховання інших, і зовнішньо вони мають навіть не раз дуже гарні успіхи, а проте вповні байдужі до всього, що українське, і, навпаки, дуже щасливі, коли можуть ним не займатися. Щось таке, як читання української книжки для власної присмности під час дозвілля, вони вважають річчю, якої собі навіть не уявити; а взагалі, як тільки покінчать українську школу, чимдуж стараються забути все, чого навчилися в ній. Це зрештою зовсім неважно: треба лише не вживати набутого знання, а ступневе відчуження від нього прийде само собою.

Тому саме й турбуються наші батьки, вчителі, свідоме громадянство, якому не байдуже наше майбутнє. Турбуються, що так багато щирих і ревних зусиль для вивчення й виховання нашої молоді пропадає намарно. І тому, зрозуміло, шукають шляхів, щоб зарадити лихові. Про ці шляхи можна писати та дискутувати багато. І певно не вичерпали б цієї теми в рямках одної короткої статті. Тут хочемо згадати вагу формування одної тільки звички, яка повинна залишитися молодій людині наслідком її шкільної науки українознавства і яка може запевнити, що наука не пропала даремно. Хочемо говорити про вироблення звички читання українських книжок.

Сучасний культурний світ побудований так, що ні один свідомий громадянин не може обійтися без друкованого слова, яким його народ послуговується. Саме друковане слово стає носієм ідей та форумом розвитку культурного світу, стає мірилом його життьових проявів, творить специфічний духовий клімат. Народ, позбавлений друкованого слова — автоматично був би засуджений на втрату зв'язку проводу з його людьми, на неможливість розвитку. І тому така гостра боротьба йшла завжди між нашим народом та окупантами за пресу, за книжку. Тому й не можна уявити свідомого українця, який добровільно відкидав би можливість користування рідним друкованим словом. Всякі оправдання та міркування на цю тему, що „можна в серці бути українцем, одначе"... не видержують критики. Звичайно вони — це маскування повільного збайдужіння до українства.

Отже, якщо вміння та бажання співжиття в українстві через книжку та пресу — необхідна передумова для справжнього українця, то хіба зрозуміло, що треба плекати це вміння й бажання вже від наймолодших літ. Не лише від того часу, коли дитина навчиться самостійно читати, а куди раніше — від раннього дитинства. Тоді бо саме, хоч ще вповні несвідомо, закладаються основи характеру людини та рішається, що буде для неї важливим упродовж життя.

І тому саме, якщо в нашому житті, як громадському так і в поодиноких родинах, ми ще досі не звернули належної уваги на цю важливу ділянку виховання, на вироблення звички, потреби читати українською мовою, то саме тепер час про це подумати і почати діяти.

На щастя, бачимо тут у нас не лише самі облоги. Треба з радістю підкреслити, що батьки вводять постійні години українського читання для своїх дітей. І живим зацікавленням у тому, що діти читають, осягають такий стан, що спільно прочитане стає справді частиною родинного життя, збагачуючи його та роблячи без міри цікавішим — для дітей і для батьків!

Можна б згадати багато парохіяльних і суботніх шкіл, вивінуваних українськими бібліотеками, з яких діти таки справді користають. Не можна не згадати й того, що в багатьох клясах учителі призначають відповідні книжки на обов'язкові шкільні чи додаткові - домашні лектури.

І треба ствердити, що там, де батьки, вчителі чи виховники молодечих організацій не жаліють зусиль, щоб все новими й новими засобами зацікавлювати молодь книжкою, як ось дорогою змагань у читанні, там діти живо й позитивно реаґують. Вони захоплюються можливістю здобуття одноразового успіху і через те набувають собі вартісну й необхідну прикмету на все життя.

Можна ще й ще продовжувати вичислювання таких відрадних проявів — на жаль, одначе, це все лише поодинокі прояви. Це ще не система, не самозрозуміла необхідність. Треба, отже, побільшити наші старання, щоб діти сприйняли читання української книжки як нерозлучну частину українства. Бо тільки тоді, коли звичка читати по - українськи стане для наших дітей самозрозумілістю, виховники можуть бути певні, що діти самі зуміють продовжувати та розвивати своє патріотичне виховання. Навіть тоді, коли дитина вже підросте, вийде з-під опіки виховників, а може цих виховників вже й на світі не стане...

Бо не лише для школи, а в першу чергу для життя треба нам, для життя української спільноти, щоб українська книжка стала нерозлучним і незаступним другом нашої дитини!

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEMENT AND CIRCULATION (Act of October 23, 1962; Section 4369, Title 39, United States Code).

1. Date of filing: September 23, 1966
2. Title of Publication: SVOBODA (LIBERTY)
3. Frequency of issue: Daily (except Sunday). Saturday and Monday issues combined.
4. Location of known office of publication: 81-83 Grand Street, Jersey City, Hudson County, New Jersey, 07303.
5. Location of the Headquarters or general business offices of the publishers (not printers): 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J.
6. Names and addresses of Publisher, Editor, and Managing Editor: Publisher — The Ukrainian National Association, Inc., A Fraternal Benefit Society, 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J.; Editor — Anthony Dragan, 5 Bentley Ave., Jersey City, N.J.; Managing Editor — Anthony Dragan, 5 Bentley Avenue, City, N.J. 07303.
7. Owner (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given); None.
8. Known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages or other securities: None.
9. Paragraphs 7 and 8 include, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, also the statements in the two paragraphs show the affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner. Names and addresses of individuals who are stockholders of a corporation which itself is a stockholder or holder of bonds, mortgages or other securities of the publishing corporation have been included in paragraphs 7 and 8 when the interests of such individuals are equivalent to 1 percent or more of the total amount of the stock or securities of the publishing corporation.
10. This item must be completed for all publications except those which do not carry advertising other than the publisher's own and which are named in Sections 132.231, 132.232, 132.233 Postal Manual (Sections 4355a, 4355b, and 4356 of Title 39, United States Code:

	Average No. copies each issue during preceding 12 months	Single issue nearest to filing date
A. Total No. copies printed (Net Press Run)	20,100	20,100
B. Paid circulation:		
1. Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales	1,600	1,600
2. Mail Subscriptions	17,900	17,900
C. Total paid circulation	19,500	19,500
D. Free distribution (including samples) by mail, carrier or other means	500	500
E. Total distribution (Sum of C and D)	20,000	20,000
F. Office use, left-over, unaccounted, spoiled after printing	100	100
G. Total (Sum of E & F — should equal net press run shown in A)	20,100	20,100

I certify that the statements made by me above are correct and complete.

ANTHONY DRAGAN, Editor.

ЛУКА ЛУЦІВ

ІВАН ФРАНКО — БОРЕЦЬ ЗА НАЦІОНАЛЬНУ І СОЦІЯЛЬНУ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

(86)

Цікаво, що І. Франко присвятив своїй вірній дружині тільки один вірш 21-го січня 1887-го року, який був надрукований аж по смерті поета в 1926-му році. Ось цей вірш, який багато говорить про взаємини між подружжям Франків до 1887-го року:

МОЇЙ ДРУЖИНІ

Спасибі тобі, моє сонечко,
За промінчик твій, щире словечко!
Як промінчика не здобуть притьмом,
Слова щирого не купить сріблом.

В сльоту зимную, в днину мглистую
Я дорогою йду тернистою,
Кого я любив, ті забулися
А з ким я дружив — відвернулися.

Відвернулися та й цураються,
З труду мого посміхаються,
В порох топчуть те, що мені святе,
А недоля й тьма все росте й росте.

Важко дерево з коренем вирвати,
Друга давнього з серця вигнати.
Важко в пітьмі йти, ще й з грязюкою,
Де брехня сичить вкруг гадюкою.

Та як радісно серед трудного
Шляху темного і безлюдного
Вгледіть — світиться десь оконечко
Так у горю нам — щире словечко.

То ж за дар милий, а безцінний твій,
Що мов цвіт, скрасив шлях осінній мій,
За той усміх твій не вдослід журбі
Спасибі тобі! Спасибі тобі!

(Там же)

Д-р М. Лозинський, пишучи про одружіння Ів. Франка, до якого він ставиться якнайкраще, підкреслює, що в Галичині не знайшлося тоді жінки для Франка, хоч там „були такі, що він їх любив, і вони його любили. Але де в ті часи напр. священик був би віддав свою доньку заміж за письменника, ще й до того за Франка?! І зостався тільки жмуток любовних віршів" (ст. 50).

Лозинський продовжує своє міркування про Франкове подружжя. Він зі співчуттям і зрозумінням дивиться на пані Ольгу, яка згодилася стати поруч поета, що не мав забезпеченого життя навіть для себе, а не то для родини. Лозинський пише: „Франко одружився в Києві. З вище сказаного виходить, що се не був тільки припадок. У Києві зустріли Франка як визначного письменника, не питаючи, чи має він т. зв. „становище"; у Києві виховання дівчат і погляди на справи подружжя настільки різнилися від Галичини, що „панна з доброго дому" могла вийти за письменника замуж; словом, у Києві була та громадянська атмосфера, в якій могли вільніше дихати такі люди, як Франко. Але Франко не міг жити в Києві; його товаришка життя мусіла жити з ним у Львові. Вирости в інших відносинах, а жити в інших — се для кождої людини означає кризу. Таку кризу мусіла перебути також пані Франкова" (ст. 50-51).

Лозинський та інші автори спогадів про Франка згадують, як Франко характеризував своє життя анекдотою про циганку-ворожку:

Поворож мені, циганко,
Чорноока Цоро,
Чи доживу днів щасливих,
Доороблюся скоро?

А циганка із долоні
Почала читати:
„Будеш, каже, чоловіче,
Сім літ бідувати!"

„Сім літ, кажеш, ще стерпів би.
Що ж потому сминкнеш?"
„А потому, чоловіче,
Потому привикнеш!"

*

Франко мучився внаслідок любови до Целіни Журовської, і це пізніше побачила і його дружина. Та Франко був вірний тій засаді, про яку писав у листі своїй нареченій 28 березня 1886 р.: „Життя тільки тоді життя, коли його движучою силою є ідея. Моє дотеперішнє життя, хоч і як нераз тяжке, було тим хіба щасливе і гарне, що ніколи ніяка невзгодина не могла мене зовсім втиснути в грязь, ані збити на хвилю з ідейної дороги. Все і всюди я чув у собі цю силу, чув в ній собі таку опору, що не міг упасти. Не дивлячись на слабе здоров'я, я в цій силі знаходив невичерпану і невтомну енергію. Не тільки при духовій роботі, але і при фізичній, я слабий хробак, дуже часто потрапив засоромити вдесятеро від мене сильніших людей, у яких по трохи надзвичайнім напруженні зараз з-під людської оболічки показується безглядна глина" (Антонина Трегубова. Дещо з життя Ольги Франко. „Новий Шлях", 9 вересня, 1960).

У Франка дійсно мусіла бути „невичерпна і невтомна енергія" не тільки 1886 року, але й пізніше. Ми вже згадували, що його дружина часто хорувала, а пізніше довгі роки була в шпиталі для умовохворих. Ольга Хоружинська, як всі це признають, була дуже тендітна. Вона ще панною нездужала на невральгію, і Франко писав до неї 10 січня 1886 р. зі Львова таке:

„А невральгія Ваша таки доволі турбує мене. Скажіть, будь ласка, з чого це у Вас пішло, чи часто буває, як довго триває, чи і як лічитесь, і що кажуть Вам лікарі? Опишіть Ваш стан під час такої слабости, що її спроваджує, що змінює, а що усуває? Невже Крим таки нічого не поміг Вам, чи може тепер які осібні причини погіршили стан Вашого здоров'я" (там же, з 2-го вересня 1960).

Денис Квітковський - Квітка

Українські ракенроллісти в Дітройті

(Думки на маргінесі нової музики).

В рамцях 33-ої Конвенції Ліги Української Молоді Північної Америки в Дітройті відбувся 4 вересня, в Авдиторії Форда, концерт ансамблю „Українсько - Канадійських Співаків Міки енд Бані". Крім „Міки енд Бані", виступав також прекрасний танцювальний ансамбль з Торонто „Калина". Свідками — глядачами цього незабутнього виступу була майже двотисячна публіка, зложена у великій більшості з роджених в Америці й Канаді українців та неукраїнців.

Концерт цікавий був тим, що це вперше виступив у Дітройті ансамбль „Міки енд Бані", та тим, що виступали тут побіч себе два різні стилі, два різні світи, — к л я с и ч н и й, традиційний, (танцювальний а н с а м б л ь „Калина") та „супер"-модерністичний, революційний жанр у роді джезу чи „ракенроллу" та „бітлесів" (Міки енд Бані) — хоч у порівнанні до „бітлесів" та інших подібних груп „Міки енд Бані" є дуже консервативні.

Наступні рядки хочу присвятити міркуванням на тему „українських ракенрол"-ів. Не мистецькій оцінці їх виступу, бо на цю тему повинні висловитися знавці в цій ділянці, але на тему такої появи взагалі на горизонті українського життя. Бо хоч подібні ансамблі існують і діють в усіх народів світу, то українська т р а д и ц і оналістична психіка не допускала їх до нашого життя. Але „Міки енд Бані" кинули визов цьому духовому наставленню української громади. Почали вони з Канади, і то, як на диво, з найбільш консервативної, бо хліборобсько-фармерської частини української Канади, і тепер хочуть вдиратися в зіндустріялізовану, прогресивну Америку.

Треба зазначити, що вся українська молодь, ново-і-старобрибула, прийняла цей ансамбль з захопленням. Молодь, чи ми цього хочемо, чи ні, любить і розуміє музику жанру „ракенролу", і будучи патріотичною, вона горда, що маємо українських „ракенролів" і „бітлесів".

Старша ґенерація українців в більшості не розуміє, не любить і не хоче ніяких українських „бітлесів". Бо всякі „бітлеси" і „ракенроли" є, на її думку, профанацією чистоти українського народного мистецтва і мистецтва взагалі, є продуктом упадку й деґрадації людського духа і внаслідку ведуть до знищення всього, чим ми жили і на що були горді.

Ни знаю і не беруся судити, хто має рацію: молодь, яка любить і розуміє ці модерністичні жанри, і то в усіх ділянках творчости людського духа, чи старша ґенерація, яка немилосерно засуджує її. Я далекий від того, щоб хвалити молодь, але не вільно також твердити, що молодь завжди не має рації. Старші мають більше досвіду, молодь має більше творчої ініціятиви. І що найважливіше — молодь завжди виграє вже силою самого біологічного закону. Тому мені видається, що в конфлікті між молоддю і старшими, старші повинні покористовуватися в дуже великій мірі своєю мудрістю й розсудливістю.

Без огляду на те, хто має рацію, старі чи молоді, мусимо ствердити два незаперечні факти: по-перше, що в українському житті на еміґрації діє мистецький ансамбль, який у певній мірі вносить в українське життя новий, ракенрольський жанр і по-друге, що цей ансамбль, під назвою „Міки енд Бані", складається не тільки зі свідомих українців але й виконує в дещо „модерний спосіб українські народні пісні. Іншими словами, „Міки енд Бані" став не тільки українською м и с т е ц ь кою групою, але й українською інституцією, великим підприємством, яке пустило в світ серію грамофонових пластинок, на яких говориться про себе як про українську мистецьку групу, рекламуючи українську пісню. На своїх концертах вони не тільки співають, але й говорять по-українськи й по-англійськи. Треба додати, що, співаючи українських народних пісень, вони засадничо не змінили мелодії. До української мелодії вони додали тільки „бит", цебто удар, ритм, такт, — удар музики ракенроллу.

І тепер виринає питання: Що ми, українці, маємо зробити з „Міки енд Бані" — знищити, чи піддержати, „адоптувати"?

Відомий американс ь к и й редактор і кореспондент Джеймс Б. Рестон пише, що ми скоріше зміняємо світ, як себе самих. До цього зміненого світу ми застосовуємо теорії й припущення, які були добрі в інші часи. Тому ми так часто заплутуємося в конфліктах між старим і новим, між мрією і дійсністю, між тим, чого бажаємо і тим, що є, між традицією і поступом. Старі, золоті часи майже ніколи не мали сили стримати життя, завісити його рух, — вперед чи назад, але рух, постійне бушування, й тому „золоті часи" були завжди тільки прекрасною мрією тих, що відходили.

Я не вірю, що ракенролл, в усіх його формах і виявах, є постійною вартістю, і, що йому належить майбутнє. Але я вірю, що ракенролл є революцією, є могутнім рухом, присутність якого ми відчуваємо на кожному кроці. Я вірю далі, що як терор Французької революції, наприклад не був тією вартістю, яку несла та революція, так само і ракенроллівство нашої доби не є тією тривалою вартістю, яку несе революція в музиці нашої доби. Ракенролл, — це бунт, це терор, це масакра, це до білого розжарена лють нової ґенерації, що шукає нових шляхів, нових правд, нових вартостей. Але це не останнє його слово.

Пророки і ворожки передбачають, як виглядатиме духове життя нашої плянети після цих революційних часів. Я не належу до жадної категорії з п о в и щ е згаданих людей. Але я одно знаю: Ми не сміємо стати в ролю олімпійських богів і кидати громи на непослушну, нерозумну молодь. Ми мусимо бути в самому центрі цього шалу, танцювати й співати разом із цими „нерозумними" революціонерами в нашому духовому житті, бо тільки тоді зможемо сказати і своє слово щодо дальшого ходу цього руху.

А хто скаже, з чистим серцем, що на нашій плянеті все в найкращому порядку, і ми не потребуємо змін? Симфонії Бетговена, чи Чайковського, опери італійських майстрів прекрасні, маєстатичні, вони вічні, бо в них відзеркалюється велич, гідність і безсмертність людського духа. Те саме можемо сказати й про українську народну пісню та про твори українського духа взагалі; в них є також іскра вічности і їх не замінить ніщо, ніколи. Але наші билини не подібні до наших баляд, а наші баляди не є тотожні з творами українського духа сучасної доби. В усіх творах українського духа від найдавніших часів аж посьогодні є певна органічна єдність, стилістична схожість, але все ж таки не є вони ті самі, однакові, тотожні.

Над українськими вишневими садами нависли дими з коминів зростаючої індустрії, а з синього неба України продирається тінь атомових хмарин... Вічна Україна також зміняє своє обличчя.

Чи не найбільш консервативна християнська Церква в світі, католицька, дуже серіозно приглядається новому напрямові в музиці. Деякі священики пропонують навіть запровадити стиль джезу й ракенроллу до церковних гимнів. Це не тому, що вони люблять новий напрям у цій ділянці, але тому, що величезне число їх вірних захоплені ним. Вони мусять бути з народом, який не завжди дасться провадити.

На основі опитування Луї Герріса, — в Америці 27 відсотків дорослих і 87 відсотків молоді слухає ракенроллу. Число дорослих зменшилося, але, зазначують деякі критикі цього жанру, музика ракенролл „мужніє" та зміняється. Ню Йорк Таймс назвав творчість одної групи цієї музики „вічною і традиційною".

До Дітройту загостив з концертом з Франції єзуїтський священик, відомий як „П'єр Дювал". У Франції цього священика називають „Священик Джез", а католицький тижневик „Ле Пелерін" називає його „грачем Божої гітари". Він не виконує своїх пісень у церкві, але всюди, де може тільки „досягнути" людину, в коршмі, чи на ярмарку. Отець Дювал не є певний, чи джезова Служба Божа є правильним шляхом для Церкви, але він переконаний, що, якщо ракенролл і джез мають доступ до людської душі, то це добрий шлях і на нього треба ступити.

Послухайте музику „Міки енд Бані", і якщо вона не сподобається, — так і скажіть. Але не критикуйте, не бачивши їх, не чувши їх музики, а найважливіше, не ігноруйте їх. Бо щоб там не було, хто щоб не казав — музичний ансамбль Міки енд Бані є українським ансамблем. Якщо вони на злій дорозі, направмо їх на праву, бо ніякий добрий батько не буде стояти збоку й приглядатися, як його діти топляться!

Може я помиляюся, але мені видається, що музична група „Міки енд Бані" шукає шляхів до української молоді й чужинного, неукраїнського світу, щоб нести їм „слово України", і засіб, яким вони тепер користуються, є найуспішнішим для осягнення їх мети. Не забуваймо, що в тих 87 відсотків молоді, яка слухає музику ракенроллу, є такий самий відсоток української молоді. Не забуваймо також, що в добу джету й ракет — музика доби круторогих занудна. Життя набрало нового темпу. І ми або влучимося в новий, бистрий ритм, або лишимося ззаду. Чужинний, особливо американський, світ не сприймає нашої тужливої, повільної пісні, то ж чому не дати цій пісні нової динаміки? Наш танок, хоч не змінився, але набрав такої динамічности, такого темпу, що старі нарікають, а молоді захоплюються.

На кінець: я не вірю, що ракенролл останеться вічною вартістю. Я вірю, що наш творчий ґеній найде новий спосіб свого вияву, який не буде подібний ані до тієї музики, що зродилася в садах вишневих, ані до тієї, яку сьогодні репрезентує ракенролл. Яка ця музика буде — не знаю. Але наші „Міки енд Бані" є шуканням нових шляхів і в цьому їх велика заслуга. В додатку вони надзвичайно успішно пропаґують „українське слово" серед неукраїнців, бо вони їх розуміють.

Хто не був ще на концерті „Міки енд Бані" — хай піде. Зможемо тоді мудро й успішно дискутувати на цю важливу тему в нашому житті.

З НАШИХ БУДНІВ

ВІЧНА ТЕМА

Вічна тема у нас є мовна, чи там українськомовна тема. Куди не повернешся, за що не візьмешся, завжди на ній спіткнешся. Пригадую, цього літа, на пластовому таборі (хоч те саме могло трапитися й на сумівському) мали виховники хрест святий з мамами якраз на мовному фронті. Приходить, буває, день відвідин, а кохані мамусі не можуть знайти собі кращого зайняття, як ходити назирцем за своїми потіхами й підслухувати — по якому вони одне з одним балакають...

Звичайно, хлопці чесали по-англійськи, коли не бачили поблизу братчика чи іншого начальства. А мами зараз підіймали з цього з нєводу тарарам! Бігли зі скаргами до команданта, до булави, напосідалися на біловаших братчиків:

— Що це у вас за виховний табір! Ми віддаємо вам під опіку наших дітей, платимо гроші, а вони тут, замість виховуватись в рідному дусі, гомонять по-англійськи аж гей!

То один з братчиків не втерпів і відпалив такій мамусі просто з мосту:

— Пані, якщо ви за десять років не навчили свого синка вдома по-українськи говорити, то я не докажу цього чуда за три тижні на таборі.

Воно справді нелегко братчикам чи сестричкам доказувати чудес із малятами - жовтодзюбами, коли у них самих, у виховників, є українськомовні проблеми, нестачі. І тут я можу підписатись обома руками під заявою одного з визначних наших педагогів, що саме в руках українських матерів спочиває доля й майбутнє нашої національної групи на цій вільній землі. До речі, цей учений муж лише підтвердив відому тезу Докії Гуменної про перевагу в нашій духовості матріярхальних елементів над патріярхальними. Біда лише в тому, що інколи наше жіноцтво забуває за цю свою віковому місію, чи то пак — історичне післанництво.

Ось саме на цьому тлі посварився мій добрий друг із рідною кумою! До якогось часу була жінка, як жінка, прикладна, можна сказати, мати-патріотка, аж рантом — шасть-прасть! — і стала говорити в хаті з дітьми по-англійськи... Що я кажу — „говорити" — немилосердно калічити англійську мову, знущатися з неї!

А знаєте, хто дав їй добру научку: учителька - американка! Одного разу прийшла до них, додому, та і каже:

— Ваш синок дуже талановитий хлопець, знаменито вчиться, з усіх предметів дотягає сотки, тільки англійське чогось у нього шкутильгає... Не розумію, чому він так занедбався з англійського?

— Дивно! — скрикнула мама-кума. — Я ж із своїми дітьми по-англійськи вдома балакаю...

— В тому то й біда, — сказала вчителька. — Ви мені вибачте, але ваше англійське нікуди не годиться і тільки хлопця баламутить. Я вас дуже прошу — говоріть з сином по-українськи, а вже англійської мови він навчиться в школі. За це я сама подбаю.

За таку научку кажуть по-англійськи — „тенк ю"!

І к е р

ВІДНОВЛЕННЯ СЕЗОНУ В НЮЙОРКСЬКОМУ ВІДДІЛІ ОбВУА

Ню Йорк. — Нюйоркський Відділ ОбВУА влаштовує в суботу, 1-го жовтня ц. р. у горішній залі Літературно - Мистецького Клюбу місячні сходини членів, під час яких проф. Нестор Король прочитає продовження своєї доповіді на тему „Дранг нах Остен і коли він почався". Це будуть перші сходини після вакаційної перерви, що започаткують новий сезон праці. Початок о год. 7-ій увечері.

„ВИ ДЕ ВИЛАЗИТЕ?"

У Києві мало не в кожному трамваї, тролейбусі та автобусі можна почути такі діялоги:

— Ви де вилазите?

— На Перемозі. А ви?

— А я на Чкалова.

Ол. Полторацький, який наводить цей діялог у „Літературній Україні" з 5 липня, каже, що подібні „суконні" розмови можна почути не лише в Києві, а чи не в кожному місті України.

Чуючи слова „Високовольтна вулиця", — кпить О. Полторацький, — я чомусь думаю, що нею, для особистої безпеки, треба ходити в ґумових чоботях, які не проб'є струм високої напруги... Не віриться, що й мешканці вулиці „Автогенної" милуються таким її називанням.

В ДРУГУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої Найдорожчої
ДРУЖИНИ й МАМИ

бл. п.

ГАЛИНИ ГУСАК

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в Церкві
НАЙСВЯТІШОГО СЕРЦЯ ХРИСТОВОГО
в ДЖАМЕЙКА ПЛЕЙН, Масс.

в дні 8-го жовтня 1966 року

о год. 8-ій рано
Просимо Приятелів та Знайомих згадати
в своїх молитвах Покійну.

Муж — КОНРАД з Дітьми

В ДРУГУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п.

проф. ІВАНА ВЕРБЯНОГО

нашого товариша праці
буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ

у вівторок, 4-го жовтня 1966 р.

о год. 7:45 рано
в українській католицькій церкві
св. ап. ПЕТРА і ПАВЛА, при вул. Грін
в ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж.

ФІНАНСОВИЙ ВІДДІЛ
Головної Канцелярії УНСоюзу

П О Д Я К А

Дня 6-го серпня 1966 р. несподівано відійшов від нас у Вічність наш Найдорожчий і Незабутній
СИН і БРАТ

бл. п.

д-р ЛЕОНІД СОНЕВИЦЬКИЙ

В тяжкі хвилини нашого безмежного смутку наші Ближні виявили стільки прихильности і християнської любови, що важко приходиться кожному зокрема подякувати за добре серце.

Передусім складаємо нашу найщирішу подяку Блаженнішому Верховному Архиєпископові Їх Еміненції Кардиналові Кир Йосифові за ласкаві вислови співчуття та молитви за душу Покійного.

За відправлення Панахид і похоронних обрядів складаємо нашу щиру подяку о. д-рові Іванові Коваликові ЧСВВ, оо. Ярославові Кекішеві, Володимирові Рабієві, Сотерові Голикові ЧСВВ та Христофорові ЧСВВ, а зокрема о. деканові Антонові Борелі за відправлення похоронного обряду над могилою в Бавнд Бруку.

За ласкаве відправлення поминальних Служб Божих щиро-сердечно дякуємо о. деканові В. Тинчакові в Ню Брансвіку, оо. Р. Кисілевському в Вінніпеґу, В. Жолкевичеві в Торонто, С. Голикові ЧСВВ і о. деканові А. Борелі.

Щиро дякуємо диригентові хору проф. І. Хоминові та всім співакам за прекрасне і зворушливе відспівання похоронних відправ.

Сердечно дякуємо за зворушливі слова прощання віцепрезидентові УВАН проф. Д. Горняткевичеві, проф. Н. Осадчій-Янаті від Президії УВАН, ред. Б. Кравцеву від УНСоюзу, редакції „Свободи" та ред. колеґії гаслової і англомовної Енциклопедії Українознавства, д-рові О. Домбровському від істориків, проф. Цяпці від хору „Трембіта" в Нюарку, а зокрема за надгробне слово і молитву Архиєпископові Української Православної Церкви в ЗДА Мстиславові.

Складаємо нашу сердечну подяку Президентові УВАН проф. О. Архимовичеві, д-рові Р. Голіятові, редакціям „Свободи", „Нового Шляху" та інших органів української преси за статті і посмертні згадки.

Нашій кузинці Ярославі Левицькій дякуємо сердечно за щиру допомогу в перших хвилинах нашого горя.

Пожертви на поминальні Служби Божі склали: през. УНС Й. і М. Лисогори, пп. Боднарі, Величковські, Вислоцькі, Ганкевичі, Гловяк, Голіяти, Гошовські, Зелики, Кисілевські, Я. Кравчук, Крушельницькі, Куровицькі, Кушнірі, Левицькі, З. Онишкевич, Палідвори, Раки, Ройовські, Сидори, Хомини, д-р Хоркава, Храпливі, О. Чехут, Яремчук, організації: Окружна Рада СУА в Ню Йорку, 64 і 82 Відділи СУА і СУМА. Всім їм щира подяка.

Дякуємо також сердечно за вінки і квіти Українській Вільній Академії Наук, Бруклін Каледжові, Українському Народному Союзові і Редакції „Свободи", Кисілевським, Ткачам, Я. Кравчук, Ласовським, а також усім, хто замість квітів склав свої пожертви на добродійні цілі.

Наша щира подяка всім, хто взяв особисто участь у похоронних відправах, та всім тим Рідним, Приятелям, Землякам, Знайомим, що усно, листовно, чи телеграфічно з різних сторін світу висловили нам своє співчуття, зокрема проф. В. Кубійовичеві з Наукового Осередку НТШ в Сарселі.

Не маючи змоги відповісти всім листовною подякою, складаємо замість того сто долярів на Український Католицький Університет у Римі.

РОДИНА

Замість квітів на свіжу могилу
пок. інж. ОРЕСТА СЕМЧИШИНА
члена-основателя нашого Товариства,
Товариство Українських Інженерів у Дітройті
складає на цілі КоДУС-у суму 20.00 долярів
За Управу:
Ігор КОЗАК (голова) Теофіль МАРЧАК (секретар)

В ПЕРШУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
НАШОГО НЕЗАБУТНЬОГО МУЖА І БАТЬКА

бл. п. ЮРІЯ (ГЕОРГІЯ) МИХАЙЛОВИЧА ЛІНГАРТА

в неділю, 2-го жовтня 1966 р., о 12-ій год. дня
НА МОГИЛІ ПОКІЙНОГО НА УКРАЇНСЬКОМУ ЦВИНТАРІ
В БАВНД БРУКУ, Н. ДЖ.

буде відправлена

П А Н А Х И Д А

ПРО ЩО СПОВІЩАЮТЬ
ДРУЖИНА та СИН

ПОВІДОМЛЕННЯ

Дня 3. жовтня 1966, о год. 7:30 веч.
в ДОМІ МОЛОДІ, 120 Дулют вул.
в Монтреалі, Канада
— відбудуться —

ОКРУЖНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ч. відд.: 434, 448, 465, 471, 473, 474, 491 і 492

В програмі Зборів:

1. Звіт з праці поодиноких Відділів;
2. Організаційний плян праці на друге півріччя 1966 року.

З огляду на важливість справ, присутність управ Відділів обов'язкова.

ЗА ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ ВІДДІЛІВ УНС
в МОНТРЕАЛІ:

Голова: Д. ПОПАДИНЕЦЬ
Секретар: В. ГОМОНКО

ПРЕДСТАВНИКИ УНС ВЗЯЛИ УЧАСТЬ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

дала місцеві братські організації Сини Норвегії та Лютеранське Братство в їх нових, репрезентативних приміщеннях та познайомилася з організацією їх праці.

Особливою подією для учасників конвенції були відвідини Еміграційного Архіву й Центру Іміграційних Студій, який постав при Міннесотському Університеті й веде досліди, дає стипендії і збирігає всякіматеріяли зв'язані з іміграційними групами та їх життя. Іміграційний Архів має свої національстеві секції, найбільшою й найбагатішою з яких є українська секція, завдяки невтомним старанням д-ра Олександра Грановського, професора Міннесотського Університету, який подарував Архівові тисячі своїх книжок і свої цінні збірки. Останньо про. Грановський відбув двомісячну подорож по Европі з метою придбати звідти матеріяли для Архіву, що йому повністю поцастило. Архів спопуляризував свої старання виставкою, яку влаштував в готелі Радіссон, в межах конвенції Братського Конгресу. Представників УНСоюзу зустріли в Еміграційному Центрі професори Грановський і Т. Смит та співробітниця Архіву пані Мері Малек. Директором Центру є проф. В. Врайт.

Другого дня Конвенції відбувся тардиційний бенкет, в якому взяли участь, крім членів екзекутиви УН-Союзу, також проф. Ол. Грановський, гол. радний д-р Данилюк з дружиною та голови й секретарі місцевих союзових Відділів зі своїми дружинами.

В Конвенції взяли участь також представники Українського Робітничого Союзу, його гол. секретар Теодор Миник і гол. касир Едвард Попіль та представники „Провидіння": о. монс. Ст. Кнапп, Іван Вакіряк і Роман Смулка.

В неділю, 25 вересня 1966 р., тут в приміщенні готелю Нормандія, репрезентанти УНС і УРС мали зустріч з представниками місцевого Відділу УККА. Зустріч влаштував місцевий Відділ УККА. Її розпочав привітанням гостей голова Відділу УККА д-р Михайло Козак, який запросив до слова членів Екзекутиви УККА, а саме її екзекутивного віцепрезидента Йосипа Лисогора та касира Ярослава Падоха. Оба вони з'ясували актуальні проблеми УККА, а зокрема підготову до ювілейного Конгресу Американських Українців в 25-річчя УККА, який відбудеться в днях 7-9 жовтня ц. р. в Ню Йорку. З промовами виступили також п. Теодор Миник і п. Едвард Попіль. В дискусії над доповідями взяли участь пп. В. Домбровський, А. Семенюк, пані Оксана Бринь, д-р С. Ярмоленко, д-р А. Лисий, проф. Ол. Грановський, І. Вакіряк і адв. В. Анастазієвський, які підмітили ряд важливих проблем нашого національного життя в ЗДА та поставили ряд запитань, на які відповів Й. Лисогір. Збори, які протягнулися до пізньої ночі, закрив д-р Козак, підсумовуючи значення таких дискусійних вечорів та особистих зустрічей представників централі УККА з його Відділами.